

1 VKLADY DO SPOLEČNOSTI

1.1 Definice a rozdělení vkladů

S vklady do obchodních společností se setkáváme nejen při zakládání společností, ale i při zvyšování základního kapitálu. V mnoha případech jsou vklady jednodu- chou daňovou, účetní i právní záležitostí, lze se však setkat i s vklady velmi složitý- mi. I v oblasti nejjednodušších typů vkladů platí určitá pravidla, daná především zá- konem o obchodních korporacích. Otázku ocenění vkladem nabytých majetkových účastí řeší pro oblast účtování ČÚS č. 014, pro oblast daní ZDP (§ 24 odst. 7 ZDP), operace týkající se vlastního kapitálu jsou pak řešeny ČÚS č. 012.

Vkladem společníka je vyjádření hodnoty předmětu vkladu do základního kapi- tálu obchodní korporace. Předmětem vkladu je pak věc, kterou se vkladatel zava- zuje vložit do obchodní korporace za účelem nabytí nebo zvýšení účasti v ní. Vkla- dovou povinnost je možné splnit splacením v penězích nebo vnesením jiné penězi ocenitelné věci. Emisním kursem je pak vklad a případné vkladové ážio (pojem emisní ážio se používá v případě a. s.).

Z definice vkladu tedy vyplývá, že pojmem vklad se rozumí vklad **do základní- ho kapitálu**. Pro vklady mimo základní kapitál je používán termín **příplatek mimo základní kapitál**.

Plnění poskytnutá vkladateli do vlastního kapitálu společnosti nabyvatele lze rozdělit do tohoto přehledu:

1. vklady do základního kapitálu (dále jen „vklady“):
 - peněžité,
 - specifický peněžitý vklad, který je splacen započtením (tzv. kapitalizace po- hledávek),
 - nepeněžité;
2. příplatky mimo základní kapitál:
 - peněžité,
 - peněžité splacené započtením,
 - nepeněžité.

Pro potřeby s. r. o. je nutné zdůraznit, že není určena minimální hodnota základ- ního kapitálu s. r. o., ale je stanovena pouze minimální hodnota vkladu jednoho každého společníka, a to ve výši 1 Kč. Vkladová povinnost pak musí být splacena nejpozději do 5 let ode dne vzniku společnosti nebo od převzetí vkladové povinnosti za trvání společnosti s tím, že společenská smlouva může tuto lhůtu zkrátit, nikoliv pak prodloužit.

Přestože zákonem není stanovena minimální výše základního kapitálu v s. r. o., považuje se obecně za velmi rozumné vložit tolik prostředků, aby to pokrylo minimálně počáteční výdaje vzniklé se založením a vznikem společnosti, neboť v opačném případě se společnost hned na počátku bude potýkat s nedostatkem finančních prostředků a bude řešit zápůjčky, případně úvěry či jiné způsoby opatření si prostředků na „rozjetí“ své činnosti. Nelze tedy doporučit založit s. r. o. s jednou korunou základního kapitálu, přestože je to v obecné rovině možné.

1.2 Peněžité vklady do s. r. o.

Peněžité vklady musí být splaceny na zvláštní účet u banky nebo spořitelního či úvěrního družstva, který zřídí správce vkladu na název zakládané společnosti. Banka nesmí umožnit společnosti disponovat se splacenými vklady před vznikem společnosti, ledaže se jedná o úhradu zřizovacích výdajů nebo vrácení emisních kursů zakladatelům. Je proto potřeba předpokládat určitou dobu, po kterou nebude možné s penězi nakládat, a to ani ze strany vkladatele, ani ze strany nabyvatele.

Peněžitý vklad do s. r. o. lze splatit i jiným způsobem (například v hotovosti), nepřesáhne-li výše všech peněžitých vkladů v souhrnu částku 20 000 Kč.

PŘÍKLAD 1

Jediný vkladatel splatil celý vklad ve výši 200 000 Kč ještě před vznikem společnosti.

Účtování u vkladatele

Č.	Text	Kč	MD	D
1.	Splacení vkladu před vznikem společnosti	200 000	378	221
2.	Nabytí podílu – vznik společnosti	200 000	061	367
3.	Úhrada závazku pohledávkou ze splaceného vkladu	200 000	367	378

Pokud by počáteční vklad do základního kapitálu činil například pouze 5 000 Kč, bylo by možné hodnotu tohoto vkladu splatit hotově do pokladny společnosti bez potřeby zakládat pro tento účel bankovní účet.

Účtování u nabyvatele

Nabyvatel otevírá své účetní knihy dnem svého vzniku a účtuje o počátečních stavech účtů a o souvisejících operacích.

Č.	Text	Kč	MD	D
1.	Základní kapitál	200 000	701	411
2.	Peněžní prostředky na bankovním účtu	200 000	221	701
3.	Úroky za dobu od splacení vkladu do vzniku společnosti	3 000	221	662
4.	Poplatky za vedení účtu	1 000	568	221

Vlastnická, popř. jiná práva ke splaceným vkladům přecházejí na společnost dnem jejího vzniku. Z tohoto pravidla plyne, že úroky ke splacenému peněžitému vkladu jsou výnosem vzniklé společnosti, pokud společenská smlouva neurčí jinak. Protože společnost vzniká až zápisem do obchodního rejstříku, může první výnos vzniknout až k tomuto datu. Úroky připsané za dobu od splacení vkladu do vzniku s. r. o. jsou jednorázovým výnosem společnosti, a to k datu zápisu do obchodního rejstříku.

PŘÍKLAD 2

V některých případech se vyskytuje dodatečné zvyšování základního kapitálu již existující společnosti peněžitými vklady.

Účtování u vkladatele

Č.	Text	Kč	MD	D
1.	Splacení dodatečného vkladu	200 000	378	221
2.	Zápis vkladu do obchodního rejstříku	200 000	061	367
3.	Úhrada závazku pohledávkou ze splaceného vkladu	200 000	367	378

Účtování u nabyvatele

Č.	Text	Kč	MD	D
1.	Přijatý vklad do ZK – dosud nezapsáno do obchodního rejstříku	200 000	221	419
2.	Provedení zápisu o zvýšení ZK	200 000	419	411

V každém případě je nutno respektovat pravidlo, podle kterého je na účtu 411-Základní kapitál možné účtovat jen o základním kapitálu zapsaném do obchodního rejstříku.

1.3 Kapitalizace pohledávky

Pohledávka společníka za kapitálovou společností nemůže být předmětem nepeněžitého vkladu do této společnosti, ale může být **započtena proti pohledávce společnosti na splacení emisního kursu** (hodnoty vkladu), a to za podmínek, které stanoví zákon – tj. pouze smluvně. Smlouva o započtení vyžaduje písemnou formu a její návrh schvaluje valná hromada (§ 21 odst. 3 ZOK).

V praxi se tedy jedná o zvýšení základního kapitálu společnosti **peněžitými vklady**, kdy se upisovatel zaváže vložit peněžní prostředky. Pokud valná hromada souhlasí, může upisovatel dle svého rozhodnutí započítat pohledávku společnosti na závazek splatit vklad do základního kapitálu.

V případech tohoto specifického druhu peněžního vkladu s následným započtením mohou u vkladatele vznikat **dopady do základu daně**, a to v případě:

- započtení pohledávky, která byla nabyta za cenu nižší, než je její jmenovitá hodnota (pořizovací cena pohledávky nabyté postoupením je nižší než její jmenovitá hodnota),
- k započítávané pohledávce existují zákonné opravné položky,
- dojde k započtení na pohledávku z titulu smluvních pokut či úroků z prodlení (obecně z titulu smluvních sankcí); v těchto případech dochází k dopadu do základu daně i u nabyvatele.

V ostatních, zde nejmenovaných případech je kapitalizace pohledávky daňově neutrální záležitostí.

PŘÍKLAD 3

Prostý zápočet pohledávky

Společnost upisuje vklad v hodnotě 3 000 000 Kč. Usnesení valné hromady připouští zápočet pohledávek za společností na úhradu hodnoty vkladu společníka. Společnost eviduje pohledávku ve jmenovité hodnotě 3 000 000 Kč, kterou se rozhodla započítat.

Účetní případy z pohledu vkladatele

Č.	Text	Kč	MD	D
	PS na účtu pohledávek	3 000 000	311	–
1.	Úpis vkladu společností – převzetí peněžitého vkladu do s. r. o. ve jmenovité hodnotě vkladu	3 000 000	061	367
2.	Zápočet pohledávky za společností se závazkem z úpisu vkladu	3 000 000	367	311

Účetní případy z pohledu nabyvatele

Č.	Text	Kč	MD	D
	PS na účtu závazků	3 000 000	–	321
1.	Zvýšení ZK peněžítým vkladem	3 000 000	353	419
2.	Zápočet pohledávky z upsaného ZK se závazkem z obchodního styku	3 000 000	321	353

Z hlediska ZDP nedochází k žádnému dopadu do základu daně.

PŘÍKLAD 4

Zápočet nakoupené pohledávky

Společnost nakoupila pohledávku ve jmenovité hodnotě 2 000 000 Kč za 500 000 Kč. Společnost upsala vklad do společnosti dlužníka v hodnotě 3 000 000 Kč a na základě dohody o započtení a přípustnosti započtení v usnesení valné hromady započítala plně pohledávku na závazek a zbytek hodnoty vkladu splatila z běžného účtu.

Účetní případy z pohledu vkladatele

Č.	Text	Kč	MD	D
	PS pohledávky v pořizovací ceně	500 000	378	–
	Jmenovitá hodnota na podrozvahovém účtu	2 000 000	7xx	–
1.	Převzetí peněžitého vkladu do s. r. o.	3 000 000	061	367
2.	Splacení části vkladu v penězích	1 000 000	367	221
3.	Zápočet pohledávky za společností v pořizovací ceně se závazkem ze splacení vkladu	500 000	367	378
4.	Zánik zbytku závazku započtením na hodnotu vkladu	1 500 000	367	648

V tomto příkladu došlo k výnosovému daňovému dopadu u vkladatele, a to z rozdílu jmenovité hodnoty započítávané pohledávky a jejího ocenění pořizovací cenou při úplatném nabytí. Tento výnos je výnosem zdanitelným.

PŘÍKLAD 5**Zápočet na hodnotu pohledávky s opravnou položkou**

Společnost eviduje pohledávku ve jmenovité hodnotě 3 000 000 Kč. Protože je pohledávka více než 18 měsíců po splatnosti, byly k této pohledávce tvořeny opravné položky (zákonná ve výši 50 % a účetní ve výši 50 %, tj. pohledávka je celkem ze 100 % kryta opravnými položkami).

Společnost upsala vklad do společnosti dlužníka ve výši 3 000 000 Kč a na základě dohody o započtení a na základě přípustnosti započtení v usnesení valné hromady započítala plně pohledávku na závazek.

Účetní případy z pohledu vkladatele

Č.	Text	Kč	MD	D
	PS pohledávky	3 000 000	311	–
	PS zákonné OP	1 500 000	–	391/1
	PS účetní OP	1 500 000	–	391/9
1.	Převzetí peněžitého vkladu do s. r. o.	3 000 000	061	367
2.	Zápočet pohledávky za společností se závazkem z hodnoty vkladu	3 000 000	367	311
3.	Zrušení zákonných OP	1 500 000	391/1	558
4.	Zrušení účetních OP	1 500 000	391/9	559

I v tomto příkladu došlo ke zvýšení účetního výsledku, a to o částku 3 000 000 Kč, z čehož se však do základu daně promítla pouze část z titulu zrušení zákonné opravné položky na účtu 558 ve výši 1 500 000 Kč. Druhá část opravné položky ve výši 1 500 000 Kč na účtu 559 je naopak v daňovém přiznání ze základu daně vylučována jako nezdanitelná položka.

1.4 Nepeněžitý vklad do obchodních společností

Nepeněžitý vklad musí být do s. r. o. vnesen vždy před jejím vznikem, přičemž společenská smlouva nemůže v daném případě určit jinak. I v případě nepeněžitých vkladů existuje osoba, správce vkladu, která přijímá a spravuje vnesené předměty vkladů do vzniku s. r. o. K datu vzniku s. r. o. jsou správcem vkladu vnesené a splacené vklady předány s. r. o. se všemi plody a užitky.

Hodnota nepeněžitého vkladu musí být uvedena ve společenské smlouvě. Nepeněžitým vkladem nesmí být práce nebo služby. Nepeněžitý vklad, který je zakladatelským vkladem, ocení znalec vybraný ze seznamu znalců vedeného podle zvláštního právního předpisu. Odměna znalci za zpracování znaleckého posudku se určí dohodou a hradí ji společnost. Znalce vybírají při zakládání společnosti zakladatelé, v ostatních případech jednatelé. Zákon o obchodních korporacích v § 468–473 stanoví výjimky, kdy není potřeba pro ocenění vkladů použít ocenění znalcem. Mezi tyto případy však nepatří zakladatelské vklady.

Níže si uvedeme příklady zaúčtování nepeněžitých vkladů a také jejich daňové dopady z pohledu daně z příjmů. Z pohledu DPH je třeba zdůraznit, že na nepeněžitý vklad ZDPH pohlíží stejným způsobem jako na standardní dodání zboží (pod pojem zboží se z hlediska DPH řadí i nemovité věci). Daňové následky vkladu z pohledu vkladatele jsou tedy shodné s úplatným převodem (prodejem) dané věci.

PŘÍKLAD 6

Společnost A vnáší v roce 2023 do obchodní společnosti B, s. r. o., jako zakladatelský vklad server, který byl společností A zakoupen v roce 2022. V účetnictví společnosti A je předmět vkladu zachycen na následujících účtech v těchto hodnotách (Kč):

Text	MD	D
022-Dlouhodobý hmotný majetek	1 200 000	–
082-Oprávký k dlouhodobému hmotnému majetku	–	550 000
Účetní zůstatková cena činí 650 000 Kč.		

Daňové odpisy (zrychlenou metodou) k datu provedení vkladu činí 667 000 Kč (odpisy ve výši 400 000 Kč za rok 2022 a poloviční za rok 2023 ve výši 267 000 Kč), daňová zůstatková cena tedy činí 533 000 Kč. Znalec stanovil hodnotu vkladu ve výši 700 000 Kč.

Účtování vkladu ve společnosti A – vkladatele

Č.	Text	Kč	MD	D
1.	Splacení správci vkladu – zúčtování účetní ZC	650 000	378	082
2.	Vyřazení předmětu ve vstupní ceně	1 200 000	082	022

Č.	Text	Kč	MD	D
3.	Zápis do OR – nabytí podílu	650 000	061	367
4.	Zápočet pohledávky vůči správci vkladu a závazku z nesplaceného vkladu	650 000	367	378

Vkladem nabytý podíl se pro účely účetnictví oceňuje účetní hodnotou vkládaného aktiva – tj. hodnotou 650 000 Kč –, která je evidována na účtu 061. Podíl na s. r. o. se pro účely daně z příjmů v souladu s § 24 odst. 7 ZDP oceňuje daňovou zůstatkovou cenou vkládaného aktiva – tj. hodnotou 533 000 Kč.

Účtování ve společnosti B – nabyvatele

Č.	Text	Kč	MD	D
1.	Otevření účetních knih – ZK	700 000	701	411
2.	Otevření účetních knih – splacený vklad	700 000	022	701

Ve společnosti nabyvatele se přijatý hmotný majetek pro účely účetnictví oceňuje hodnotou znaleckého posudku. Z daňového pohledu nabyvatel pokračuje v odpisech dosavadního vlastníka, tj. za rok 2023 uplatní druhou polovinu odpisu ve výši 267 000 Kč.

Vydeme-li z účetnictví, kde došlo vkladem pouze ke změně podoby aktiv, dojdeme pravděpodobně ke zcela správnému závěru, že prostým vkladem aktiva do společnosti nevznikají žádné výnosy ani náklady, tato operace je tedy z hlediska vkladatele na dani z příjmů daňově neutrální. Výjimkou, kdy vklad pro vkladatele není daňově neutrální operací, ale na základě vkladu vzniká vkladateli zdanitelný výnos, je situace, kdy je vkládán podnik se zápornou účetní hodnotou (záporným vlastním kapitálem). Další výjimkou jsou formy peněžitého vkladu s následným zápočtem závazku z nesplaceného vkladu a pohledávky vůči nabyvateli vkladu (kapitalizace pohledávky – viz kapitola 1.3).

Z hlediska širšího daňového pohledu na nepeněžité vklady je však třeba vyřešit několik souvisejících problémů. Na dani z příjmů se jedná o:

- daňové odpisy majetku nabytého vkladem, je-li vkladem odpisovatelné aktivum,
- vytvořené rezervy na opravu hmotného majetku, pokud je tento majetek vkládán.

Vkladu majetku do obchodní společnosti nepochybně předchází vyřazení tohoto aktiva z majetku vkladatele. V roce, kdy je majetek vyřazován, je možno u vkladatele uplatnit jako náklad na dani z příjmů poloviční daňové odpisy majetku. Druhou polovinu těchto odpisů pak uplatní nabyvatel nepeněžitého vkladu (§ 29 odst. 7 ZDP). Ve společnosti nabyvatele dochází k **pokračování v odpisech** dosavadního vlastníka [§ 30 odst. 10 písm. b) ZDP]. Nabyvatel tak uplatňuje odpisy ze vstupní ceny, ze které odpisoval původní vlastník, a to při zachování způsobu odpisování.

Pokud je předmětem vkladu majetek, na který byly vytvářeny rezervy, musí dojít k jejich rozpuštění. Není možné připustit, aby k majetku, který je již vložen (vnesen) do jiné společnosti a není v majetku původní společnosti, existovaly rezervy. Daňové dopady posuzování tohoto zúčtování jsou odlišné podle toho, zda se jedná o zákonné

rezervy, či o rezervy účetní. Zákonné rezervy při svém zúčtování zvyšují základ daně (nejčastější je rezerva na opravu hmotného majetku), účetní rezervy při svém zúčtování základ daně z příjmů neovlivňují, neboť se jedná o nedaňové položky.

1.5 Složitější případy vkladů do základního kapitálu

PŘÍKLAD 7

Účtování o vkladovém ážiu

Společnost vznikla v roce 2019 peněžitými vklady dvou společníků se základním kapitálem 200 000 Kč. V roce 2023 do společnosti přistupuje nový společník, jehož podíl na základním kapitálu bude činit 100 000 Kč. Vzhledem k tomu, že nový společník přistupuje do prosperující společnosti, stávající společníci požadují vklad ve výši 3 000 000 Kč. Společenská smlouva musí rozhodnout, jak bude naloženo s hodnotou vkladu, která nebude zapsána do obchodního rejstříku. V úvahu připadají tyto možnosti:

- vkladové ážio,
- tvorba rezervního fondu či jiného fondu,
- vrácení části vkladu, která nebyla zapsána do základního kapitálu, vkladajícím společníkovi.

Ve společenské smlouvě si společníci zvolili variantu vkladového ážia (i v praxi toto řešení převažuje).

Účtování ve společnosti

Č.	Text	Kč	MD	D
	PS ZK	200 000	–	411
1.	Úpis peněžitého vkladu do ZK	100 000	353	419
2.	Vznik vkladového ážia v souvislosti s vkladem	2 900 000	353	412
3.	Splacení vkladu	3 000 000	221	353
4.	Zápis zvýšení ZK do obchodního rejstříku	100 000	419	411

V budoucnosti je možné ponechat vkladové ážio na účtu 412 nebo je možné rozhodnout o zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti.

Č.	Text	Kč	MD	D
5.	Zvýšení ZK z vkladového ážia	2 900 000	412	419
6.	Zápis zvýšení ZK do obchodního rejstříku	2 900 000	419	411

Hodnota zvýšeného základního kapitálu je rozdělena mezi jednotlivé společníky v poměru jejich splacených vkladů – tj. rovným dílem.